

LOGBOEK

18 april 2023: 'Hoe Doet Iedereen Mee?'

Participatienetwerk Zeeland

Een gezamenlijke zoektocht
naar een kompas voor
burgerparticipatie

Meer ruimte voor
praktische
oplossingen die
Zeeuwen zelf zien
voor het verbeteren
van de leefbaarheid

Ervaring
uitwisselen en
meer te weten
te komen over
de tools om
initiatieven uit
de samenleving
verder te
helpen

Logboek 18 april 2023. 'HOE DOET IEDEREEN MEE?', een andere manier van kijken naar jongerenparticipatie. Van visie naar beleid naar praktijk. Met Nicole van Vonno en Isa Stokkink

Het thema jongerenparticipatie staat hoog op de agenda van het Participatienetwerk Zeeland. Er is behoefte aan informatie en kennisuitwisseling over het betrekken van jongeren bij beleid, en bij de eigen woonomgeving. In 2022 was dit een netwerkthema tijdens onze zomerbijeenkomst (zie verslag) en op 10 november dat jaar tijdens een bijeenkomst in de Pit in Goes 'Iedereen doet mee' (zie verslag) lieten we jongeren aan het woord over de thema's die zij belangrijk vinden. We zagen dat er behoefte was aan een verdiepingbijeenkomst over jongerenparticipatie.

We vonden Nicole van Vonno en vroegen haar om ons te vertellen hoe ze dat nou toch doet?

We vroegen haar: HOE betrekken we jongeren? Hoe pak je dat het beste aan en wat moet je vooral niet doen? Naast Nicole zat tijdens de bijeenkomst Isa Stokkink - een van de jongeren waar Nicole mee aan de slag ging, en die inmiddels ook een enthousiaste professional is geworden op het gebied van community-building. In dit verslag lees je de tips en adviezen van Nicole en Isa.

Nicole is sociaal ondernemer, communitybuilder, kwartiermaker en expert in het bouwen van sterke gemeenschappen.

← en Nicole is initiatiefnemer van '[wijzijnJimmys.nl](https://wijzijnjimmys.nl)'

Nicole gebruikt voor haar werk de metafoor van een tuin. We houden van mooie bloemen, maar hoe ontstaan die? Juist! Doordat je goed zorgt voor je tuin. Bloemen bloeien niet zonder wortelstelsel. Je zorgt dus niet alleen voor de bloemen, je werkt ook aan het wortelstelsel, je geeft mest, je zorgt voor daglicht, water, enz. Het komt alleen goed, als je aandacht hebt voor het geheel. Of het nu gaat over bloemen, over jongeren, of over volwassenen.

En hoe zorg je nu voor het geheel? Overheden en maatschappelijke organisaties hebben allerlei methodes ontwikkeld, waarmee je je 'wijk aanpak' vormgeeft. Maar is die aanpak wel adequaat? Nicole kwam de ABCD-methode tegen en zag dat die methode veel voordelen heeft, boven de normale methoden waarbij de overlast en de problemen het uitgangspunt zijn. Bij de ABCD-methode is het uitgangspunt anders: de energie, de talenten, de positieve krachten in een buurt zijn de brandstof om mooie dingen te laten ontstaan. Nicole werkt dus met jongeren vanuit de ABCD-methode.

De ABCD-methode. Asset Based Community Development.

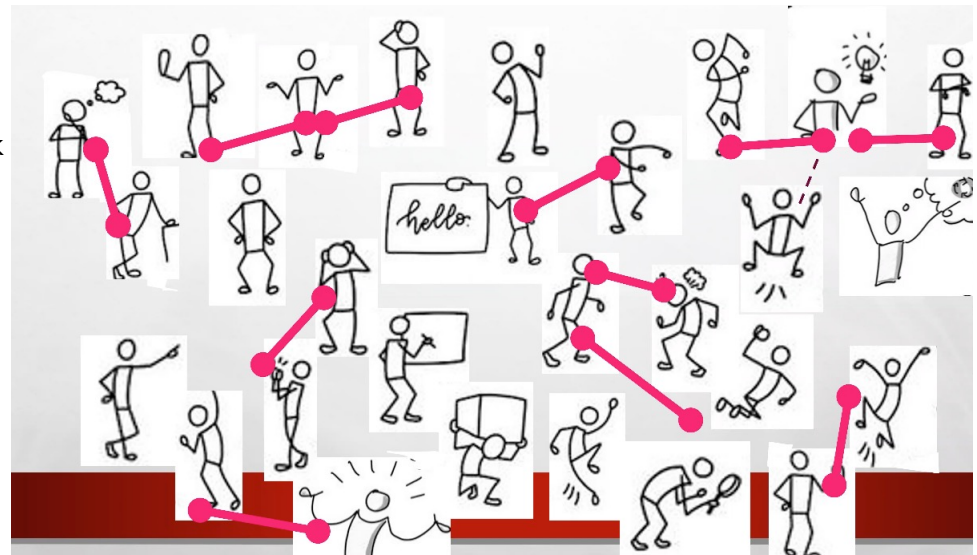
A = je gaat uit van talenten en van de dingen en mensen waar je energie van krijgt.

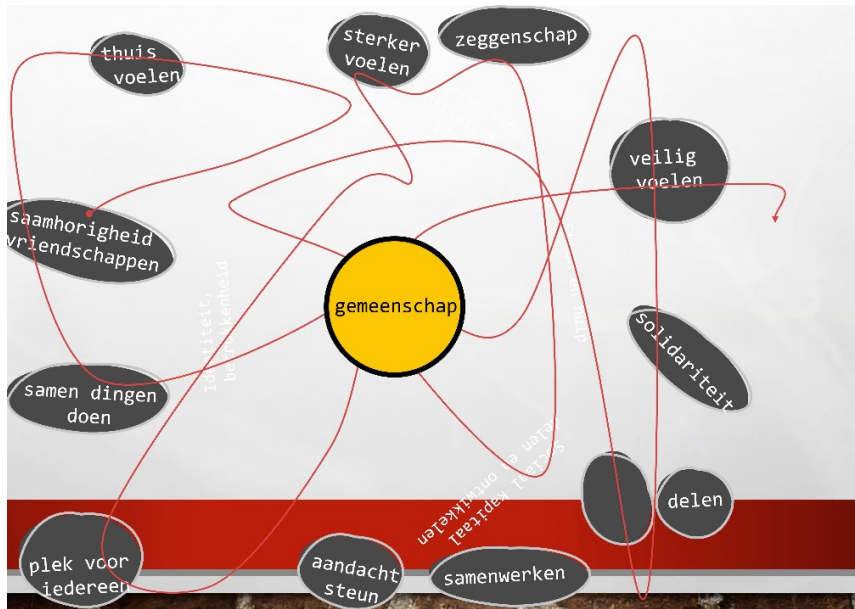
Je zet de jongeren aan het roer. Niet centraal, maar aan het roer. Je focust op de krachten van de jongeren, niet op de problemen. Je richt je niet op overlastgevende jongeren, kijk naar jongeren 'in 3D'. Want jongeren zijn meer dan alleen maar hun problemen. Spreek ze aan op wat wél goed gaat. Neem ze mee in het leren van dingen. Richt je op waar ze blij van worden, leg verbinding tussen de energie die er wél is. Als iemands emotionele weerstand niet in orde is, gaat alles mis. Heb wel oog voor wat niet goed gaat, maar vooral voor wat wel goed gaat.

- Werk **relatiegestuurd**. Je zit met mensen om de tafel, niet met instanties.
- Professionele afstand moet worden → **professionele nabijheid**. Laat juist wél iets van jezelf zien.
  - Voorbeeld meidengroep met paarden. Paarden zijn Nicole's assets en dat gaf verbinding met die groep.
- **'Altijd een lege stoel'**: wie is er niet bij die we ook zouden kunnen vragen? Begin klein. Bijv. gewoon met 3 jongeren en letterlijk een lege stoel. Jongeren nodigen dan uit hun netwerk andere jongeren uit.
- **Allemaal individuen!** Je werkt niet met groepen.

Ieder mens is een individu. Als je mensen benadert als een groep, vraag je erom dat het gedrag niet verandert. Want op straat is de groep hetzelfde als in die vergaderzaal. Door het over groepen te hebben (erger nog: doelgroepen) geef je mensen - individuen - een stempel. Dat geeft óns overzicht, maar het helpt niet.

- Bij de Jimmy's is er aandacht op alle niveaus, voor iedereen persoonlijk: wat zou je willen wat vind je leuk? Allerlei initiatieven komen dan. Kijk altijd ook naar de relaties tussen jongeren. Begin klein.

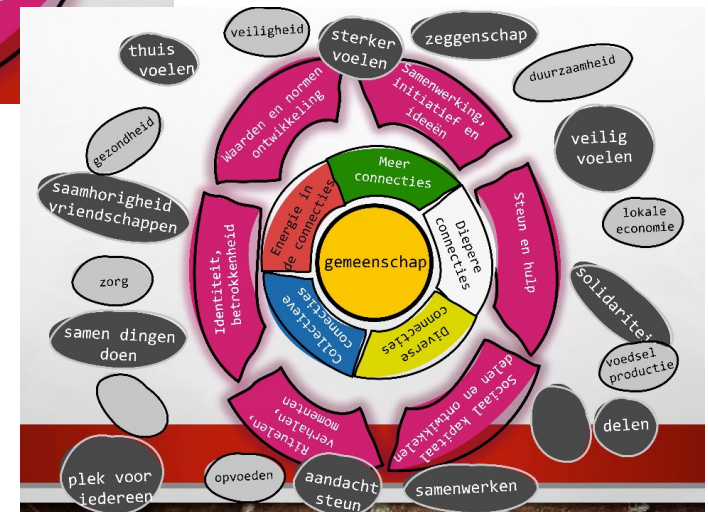
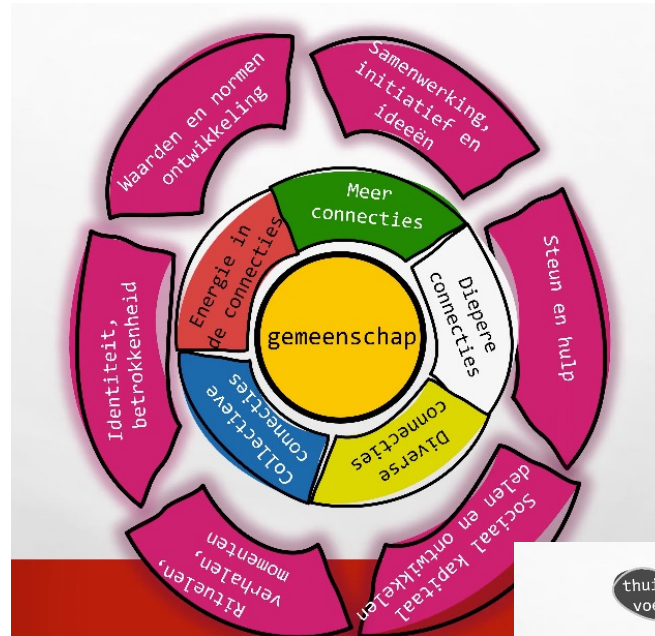
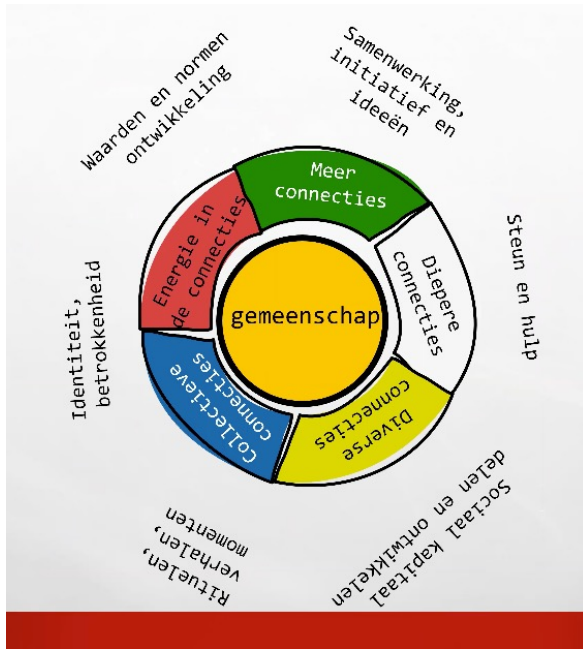

- **Gemeenschap:** het gaat bij ons welzijnswerkers en overheden altijd over thema's.

Maar een gemeenschap heeft niet veel invloed op thema's. Waar heeft een gemeenschap wel invloed op? Op aandacht en steun. Op een plek waar mensen samen dingen kunnen doen, veilig kunnen zijn en zich thuis kunnen voelen. En die thema's? Die komen dan vanzelf. Eenzaamheid bijvoorbeeld. Moeite met contact leggen. Vanuit de aandacht en de steun, de veilige plek, kun je die thema's oppakken. Bijvoorbeeld een gamegroep maken. Of samen eten, dus boodschappen doen, koken, afwassen.

- **Er zijn en ja zeggen.** Alle ideeën: ja gaan we doen. Lukt niet altijd, maar er ontstaat altijd wat. Soms andere dingen. Altijd de thema's die wij ook belangrijk vinden!
- **Connecties krijgen:** jongeren hebben connecties nodig. Werken aan waarden en normen. Wat vinden we belangrijk, wat ik leuk vind, vindt iemand anders misschien ook nodig. Er ontstaat steun en hulp. Niet vanuit de jongerenwerker: ze helpen elkaar. Dat is sterker. Tips aan elkaar geven. Als jongerenwerker op je handen zitten. Alleen al omdat je ze uitnodigt.

Zie het als een 'ongoing process'. Dan krijg je Sociaal kapitaal!

Denk aan de bloemen en het wortelstelsel. Het kost tijd en inzet, maar het gaat ook ergens over. 'Water geven, onkruid wieden, mesten, zon regelen, en er komen nieuwe jongeren bij. Alles ontstaat van onderaf. Het is duurzaam.

En wij? Wij zijn er alleen maar om ze een beetje te helpen'.

Nicole over haar project in Doetinchem:

Er waren problemen in een wijk. Men was al 2 jaar bezig. Met de focus op jongeren, op veiligheid en op overlast. Nicole startte meteen met community builden vanuit de ABCD-methode, verbindingen maken dus.

Zelf legde ze overal contact, nam alle partijen serieus, regelde dingen, zoals een voetbalzaaltje, en even later gingen ze met de buurt samen een kerstboom opzetten. Kunnen de jongeren helpen?

Nou, eerst durfden maar 2 jongeren, maar uiteindelijk een hele groep. Die jongeren waren eerst eigenlijk bang voor de bewoners, maar na een half uurtje kwam er al wederzijds respect. Naderhand, luisterend naar hoe de jongeren het hadden gevonden, en ook de bewoners gevraagd.... En daarmee hadden we een 'haakje' gemaakt waarmee we mensen aan elkaar kunnen haken!

*Met gebruikmaking van dat haakje hebben de jongeren en burens toen samen **zomervakantieactiviteiten** → georganiseerd. En wat gebeurde? Geen overlast! De bewoners zijn toleranter geworden, en de jongeren houden meer rekening met de omwonenden.*

Focus op participatie en samendoen!

*Als je focust op problemen komt de politie.
(Gormack Russel)*

5 motivaties

Waarom gaan jongeren opstaan

1. Zorg en betrokken - De bewoners geven ergens om, wat vind je belangrijk genoeg om iets aan te doen?
2. Zorgen over - Bezorgdheid
3. Talentdeling - Welk talent, passie, ervaring, verhaal, heb je, waardoor onze gemeenschap sterker wordt
4. Relaties - Andere of zelfde mensen, culturen, verhalen
5. Rechtvaardig 'oneerlijkheid' - Wat anderen of jezelf overkomt aan

Motivatie is belangrijk! Vijf motivaties waardoor jongeren (mensen) gaan opstaan.

1. Zorg en betrokkenheid. Wat vind je belangrijk genoeg om iets aan te doen?
2. Waar heb je zorgen over? Waar willen we wat aan doen?
3. Welk talent, passie, ervaring, verhaal, heb je, waardoor onze gemeenschap sterker wordt?
4. Relaties: andere of zelfde mensen, culturen, verhalen – iedereen deelt zijn netwerk met de jongeren – meer kansen op bijbaan, ontwikkeling, enz.
5. Rechtvaardigheid 'oneerlijkheid' over wat anderen of jouzelf overkomt.

Zorg dat je er bent op de plekken waar de jongeren zijn, niet alleen op hangplekken, ook scholen, jongerenraad, cafetaria, enz. (zie ook bij 'attente plekken' Monique Kremer bijeenkomst januari 2022).

Gemeenschapsgericht werken.

1. Stop met 'participatie' en ga ervoor dat jongeren zelf uitmaken hoe iets gaat, of hoe iets eruit ziet. 'Het is jullie plek, jullie moeten je fijn voelen'.
2. Aanbodgericht in plaats van vraaggestuurd: ga in op wat de jongeren jou aanbieden. Zij hebben iets te geven. En laat ze dat vooral flink delen met andere jongeren (dat zijn soms ook potentiële jongerenwerkers!).
3. Start in de wijk. Doe niks zonder bewoners. Niet eerst vergaderen of een plan maken. In en vanuit de buurt werken. Daar zijn, waar de jongeren zijn.
4. Begin met bestaande kwaliteiten, mogelijkheden en overschotten van de wijk, in plaats van probleemgestuurd werken.
5. 'Klein kijken' is de key voor succes. Ga niet voor groots en meeslepend. Visie is ballast. Waar hebben ze energie voor → sneeuwbaaleffect. Van het een komt het ander en je weet nooit wat eruit voortkomt. Vanuit 1 ding ontstaan 5 andere dingen. Stoplichten op groen zetten!
6. Zoveel mogelijk werken zonder agenda. Aansluiten bij wat er is, ruimte maken voor energie en passie om te ontdekken wat voor hen belangrijk is.
7. Minder zelf oplossen, meer en vooral mensen bij elkaar brengen.
8. Het gaat niet over functies. Het gaat over mensen, personen, individuen! "Ik was voor het eerst met een mens in gesprek, in plaats van met een instantie".
9. Volg de energie die er is, van het een komt het ander. Altijd!
10. Minder vergaderen, meer feestjes.

Vergaderen? Altijd met de bewoners erbij. Nooit zonder hen.

Dat kan de gemeente lastig vinden, maar het is zo belangrijk dat werelden bij elkaar komen. Het is een omslag in denken.

Wij zijn gewend om te praten óver, maar we gáán praten mét!

Ga praten met vragen:

1. Wat raakt je zo, dat je bereid bent ervoor in actie te komen?
2. Wat van jouzelf of van anderen in de buurt zou je kunnen gebruiken – wat kun je zelf geven, en als de anderen in beweging komen, leren ze van jou of van wat er gebeurt.
3. Ken je nog iemand(en) die ook bereid zou zijn hier iets mee te doen en wat moeten we nog doen om ze uit te nodigen.

En de antwoorden:

Het maakt niet uit hoe klein een antwoord is. Soms lukt het alleen dat de negatieve energie omgevormd wordt tot positieve energie. En dat is soms al genoeg. Vergaderen? Altijd met de bewoners erbij. Nooit zonder hen. Dat kan de gemeente lastig vinden, maar het is zo belangrijk dat werelden bij elkaar komen. Het is een omslag in denken.

Alle soorten jongeren spreek je hierdoor aan, er ontstaat nooit een negatieve sfeer.

Verschil tussen ophalen en eigenaarschap:

Bij ophalen ga je uit van problemen. Bij eigenaarschap ga je uit van bijdragen en talenten.

'Ophalen'		'Eigenaarschap'-'Co-creatie'	
Gebaseerd op	Tekorten, gebreken	Gebaseerd op	Bijdragen, kennis, inzicht, talent
Doel	Verandering overheid	Doel	Partnerschap
Gesprek	Problemen & Zorgen	Gesprek	Dromen, verlangens, inzet
Verandering door	Machtskeuzes (beleid, politiek)	Verandering door	Relaties
Bewoner is	Consument	Bewoner is	(Mee-)maker, Eigenaar

Evalueren doen we met 'Pas op de plaats gesprekken' met de jongeren. We stellen 'andere' vragen. Niet in een kamertje met beleidsambtenaren en vooral kijken naar cijfers? Nee, vragen stellen en praten. Stel ándere vragen: wat is er veranderd, worden er verbindingen gemaakt, hoe gaat de samenwerking, hoe gaat de communicatie en hoe kunnen we dit sterker maken? Van de uitkomsten krijg je energie, en met die energie kan je weer door.

Veranderingen voor mij als buurtmaker persoonlijk

Voorbeeldvragen:

Wat is er voor mij als bewoner persoonlijk in de buurt veranderd? In mijn eigen leven, in relatie tot mijn buren? En wat hebben andere buren/community leden bij mij zien veranderen?

Veranderingen in onze buurt als geheel of voor een bepaald buurtthema (zorgzame, veilige, gezonde buurt etc)

Voorbeeldvragen:

- **Wat is er veranderd in onze buurt/groep/gemeenschap?**
- **Voelen we ons meer thuis in onze buurt?**
- **Waar zijn we trots op?**
- **Wat ging helemaal swingen?**
- **Wat heeft je geraakt in het afgelopen jaar van wat er gehoord is?**
- **Waar zit/zat geen energie op, waar zijn we teleurgesteld over?**
- **Hebben we het gevoel dat onze verlangens, thema's, ideeën verder zijn gekomen? Wie en wat hebben daaraan bijgedragen?**

Veranderingen in de samenwerking met onze partners van buiten de buurt

Voorbeeldvragen:

- **Hoe verloopt onze samenwerking nu met medewerkers van mensen van de gemeente, woningbouw, welzijn? Is er iets veranderd t.o.v. vroeger? Zijn er issues naar boven gekomen, die we als buurtgemeenschappen niet zelf kunnen tackelen, waar we instanties voor nodig hebben?**
- **Ervaren we bottlenecks/vastlopers waarvoor werkwijzen, bedrijfsprocessen, medewerkers van organisaties van buiten de buurt moeten veranderen?**
- **Waar willen wij zeker werk van maken?**

Veranderingen voor (nieuwe) buurtgroepen en activiteiten

Voorbeeldvragen:

- **Konden we werk maken van onze ideeën en zijn ze werkelijkheid geworden?**
- **Welke activiteiten hebben we zelf geïnitieerd?**
- **Hoe zijn die tot stand gekomen? Wie of wat waren daarvoor de vonken?**
- **Wat leek bijna vanzelf te gaan, wat was een soort stroop?**

Veranderingen in onze onderlinge relaties/ verhoudingen in de buurt

Voorbeeldvragen:

- **Waar lopen we warm voor?**
- **Welke verbindingen, relaties zijn er ontstaan?**
- **Groeten meer mensen elkaar? (Groot ik zelf meer mensen?)**
- **Zijn er nieuwe vriendschappen ontstaan?**
- **Welke mensen horen erbij die vroeger aan de rand stonden of er eerst niet bij hoorden?**
- **Welke relaties, ontwikkelingen, activiteiten, initiatieven zijn aan het rollen gekomen?**
- **Hoe zijn de onderlinge verhoudingen tussen bewoners nu?**
- **Welke buren kennen elkaar nu bij naam?**
- **Wie staat nog buiten onze (nieuwe) gemeenschappen, wie doen niet mee met het buurtleven/-activiteiten?**

Van de plofkip-aanpak naar de slowfoodaanpak: Als je de ABCD-methode gebruikt, werk je aan betrokkenheid en je start altijd klein. Begin met 2 of 3 bewoners. Er komen vanzelf meer bij. Heb vertrouwen. Iedere week komen er nieuwe mensen bij. Ook gaan er mensen weg: die hebben nieuwe en andere interesses. Maar er komen altijd mensen bij. Start vanuit gemeenschap, bouw relaties. Breng mensen bij elkaar. Organiseer ontmoeting. Hoef niet in een dorps huis of op straat. Kan ook in een cafetaria! Deze 'slowfood aanpak' heeft aandacht voor die al eerder genoemde gezonde voedingsbodem. Je organiseert ruimte voor het ontstaan van een jongerengemeenschap die gaat over meedoen.

Tips voor praten met succes

- Voer je gesprekken zonder agenda.
- Wees nieuwsgierig: hoe ziet jouw leven eruit? Zo ontdek je over wat er speelt bij de ander.

Moeilijk: als mensen jou vragen gaan stellen, denken mensen dat jij weet hoe het moet. Dan 'Ritselmanagement'. Wij denken dat wij een antwoord hebben, wat vind je van dat antwoord, klopt het?

Gangbare wijkaanpak	Wijkaanpak ABCD
Start met plan	Start in de buurt, bouwen aan buurtrelaties
Bewoners betrekken	Werken vanuit betrokkenheid bewoners
Co-creatie	Community-based
Vertrek vanuit problemen	Vertrek vanuit assets, kwaliteiten
Start met grote ambities	Start met klein kijken en werken vanuit wat er al is/vanuit prioriteiten buurt
Werken aan bewonersparticipatie	Werken aan versterken collectief eigenaarschap en democr. buurtkracht
Nadruk op experts en professionele interventies van buiten de buurt	Nadruk op gemeenschapskracht, buurtnetwerken, bewonersinitiatieven
Managen, start met structuur van stuur- en werkgroepen	Losmaken, start met praktijk en beweging, allerlei mensen bij elkaar brengen, dynamisch
Plofkip-aanpak	Slowfood-aanpak

Het verhaal van Isa

Isa is al bijna vijf jaar bij de Jimmy's. Hoe dat kwam? Gewoon. Ze kwam Nicole tegen in de supermarkt. Had slechte ervaringen met de gemeente: ze werd vaak overal voor gevraagd, ook om meningen te geven, maar hoorde nooit wat terug.

Ook nu weer: de gemeente vraagt Isa om een enquête uit te zetten bij jongeren. Wil ze dat doen? Liever niet, nee. Want de gemeente wil 'wel plukken maar niet voeden!'

Afijn, Isa vond klussen leuk, dus stapte ze in. Is daarna stagiaire geworden en nu is ze bezig met een sociale opleiding! Isa gaat met de jongeren overal naar toe. Sommige jongeren zijn 'facilitator' geworden, hebben extra verantwoordelijkheden gekregen. Het draait om 'proberen in 3D': kijk niet alleen naar probleem, maar ook naar achtergronden. Niet naar wat iemand fout doet, maar naar wat iemand leuk vindt.

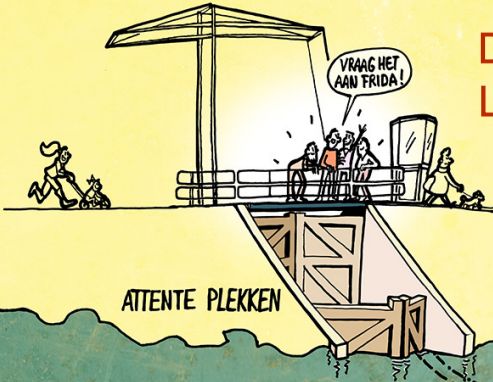
- Bijvoorbeeld een van de jongeren, Jelle: Jelle maakt films. Heeft met een stagiaire een film gemaakt samen met jongeren met een verstandelijke handicap. Heel officieel, met crew. Er is veel gelachen, de film wordt vertoond in het gemeentehuis, mét rode loper. Dus: kwaliteiten van iedereen inzetten. Want iedereen kan wel iets!
- Soms ook vraaggericht: een paar meiden vragen of er een meidengroep kan? Ja natuurlijk! Als zij het maar doen. Je kunt de kwaliteiten van iedereen inzetten!

De Jimmy's landelijk: veel locaties in Nederland, ook een in Suriname. Voor en door jongeren. Elk jaar is er een summerboost: vanuit de locaties vertelt men met elkaar waar ze druk mee zijn geweest en hoe het ging. En wordt gepraat over hoe wij de Jimmy's nog beter kunnen maken? **Die ene stoel is altijd leeg!**

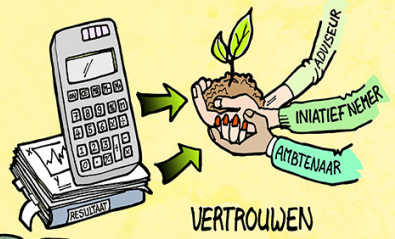
Nieuwe jongeren bij Jimmy's? Eerst maken we duidelijk: je hoeft niets te delen, maar dat mag wel. Het welkom is krachtig: je wordt welkom geheten door Isa (Nicole is te gast, zij zorgt voor de voedingsbodem). <https://wijzijnjimmys.nl/>

Vallen en opstaan: je kunt niet goed zijn als alles altijd op rolletjes loopt. Je bent met zoveel mensen, zoveel ideeën: als iets niet goed gaat, kun je samen nadenken over hoe je dat kan verbeteren. En trots vertelt Nicole: er zijn nu al 4 van onze jongeren een sociale opleiding begonnen!

DE HOOFDSTUKKEN VAN ONS LOGBOEK

- Samen leven, samen werken. Een mini-symposium vóór vertrek!
- Wij dagen je uit! Over Right to Challenge, het uitdaagrecht als participatie instrument
- 'Anders denken, anders organiseren'. Werken vanuit de bedoeling met Wouter Hart
- Startbijeenkomst intervisie overheidsparticipatie/ burgerparticipatie met Patrick Platschorre

- 'Vertrouwen om mee te doen?' met Monique Kremer (Standplaats Zeeland)
- 'Dilemma's bij actief burgerschap': waar lopen professionals en vrijwilligers tegenaan? Met Monique Kremer
- Zomernetwerkbijeenkomst met Stefanie Couwenberg.
- 'Jongeren & inclusie': iedereen doet mee! In Buurthuis de Pit met jongeren
- 'Zonder eigenbelang geen goede samenwerking' met Ruben van Wendel de Joode
- 'Hoe doet iedereen mee?' Over Jongerenparticipatie met Yvonne van Vonno en Isa Stokkink

